

KODEKS ETYKI RADCY PRAWNEGO

Komentarz

redakcja **Włodzimierz Chróścik**

Włodzimierz Chróścik, Sławomir W. Ciupa
Tomasz Jaroszyński, Tomasz Korpusiński
Anna Machnikowska, Anna Sękowska, Paweł Skuczyński

Wolters Kluwer

KODEKS ETYKI RADCY PRAWNEGO

Komentarz

redakcja Włodzimierz Chróścik

Włodzimierz Chróścik, Sławomir W. Ciupa
Tomasz Jaroszyński, Tomasz Korpusiński
Anna Machnikowska, Anna Sękowska, Paweł Skuczyński

KOMENTARZE

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 marca 2025 r.

Recenzent

Prof. dr hab. Tomasz Pietrzykowski

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne

JustLuk

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Komentarze do poszczególnych części Kodeksu napisali:

Włodzimierz Chróścik: preambuła

Sławomir W. Ciupa, Anna Sękowska: dział III rozdz. 3 i 5, dział V

Tomasz Jaroszyński: działy I, II, VII

Tomasz Korpusiński, Paweł Skuczyński: dział III rozdz. 4 i 7, dział IV

Anna Machnikowska, Paweł Skuczyński: dział III rozdz. 1

Anna Sękowska: dział III rozdz. 6, dział VI

Paweł Skuczyński: dział III rozdz. 2

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2025

ISBN 978-83-8390-514-3

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. +48 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluger.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Wstęp

W preambule Kodeksu Etyki Radcy Prawnego czytamy:

„Radca prawny, wykonując w sposób samodzielny i niezależny zawód zaufania publicznego, służy dobru osób, których prawa i wolności zostały mu powierzone w celu ochrony. Pełni swoją misję społeczną z poszanowaniem obowiązków wobec demokratycznego społeczeństwa, zawodu radcy prawnego oraz wymiaru sprawiedliwości. Zawód radcy prawnego, podlegający ochronie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i zorganizowany na zasadzie samorządu, stanowi jedną z gwarancji praworządności. Jest to zawód respektujący ideały i obowiązki etyczne jego wykonywania, przyczyniające się do godnego i uczciwego świadczenia pomocy prawnej”.

To niezwykle istotne słowa, które oddają istotę etosu naszej profesji.

Kodeks Etyki Radcy Prawnego to akt o fundamentalnym znaczeniu – najważniejszy drogowskaz, który wyznacza standardy postępowania zarówno dla radców prawnych, jak i dla aplikantów. Określa, jak należy wykonywać ten zawód zaufania publicznego, aby być wzorem najwyższego profesjonalizmu i rzetelności.

Rozważając praktyczne zastosowanie zasad etyki zawodowej, musimy pamiętać, że to właśnie one, obok wiedzy, doświadczenia i umiejętności, stanowią kluczowy wyróżnik profesjonalizmu radców prawnych. Przestrzeganie norm etycznych nie tylko gwarantuje rzetelność i uczciwość w świadczeniu pomocy prawnej, ale także kształtuje wizerunek całego środowiska zawodowego. Dbałość o najwyższe standardy etyczne pozwala sprostać wyzwaniom, które niesie ze sobą dynamicznie zmieniający się i coraz bardziej wymagający rynek usług prawnych.

Z dużą satysfakcją oddaję w Państwa ręce **Komentarz do Kodeksu Etyki Radcy Prawnego**, opracowany przez zespół ekspertów specjalizujących się w problematyce wykonywania zawodu oraz etyki radców prawnych. Autorzy, łącząc praktyczne spojrzenie na wyzwania codziennej pracy

radców prawnych z pogłębioną analizą dogmatyczną, uwzględniają znaczenie etyki w kontekście systemu pomocy prawnej.

Komentarz w przystępny i rzeczowy sposób objaśnia istotę oraz zakres zastosowania norm etycznych. Jestem przekonany, że zawarte w nim analizy i wskazówki okażą się cennym wsparciem w rozwiązywaniu problemów pojawiających się w praktyce zawodowej. Mam nadzieję, że publikacja spotka się z życzliwym przyjęciem Czytelników i stanie się nie tylko źródłem wiedzy dla aplikantów radcowskich, lecz także użytecznym narzędziem dla wszystkich radców prawnych. Wierzę, że przyczyni się do budowania zaufania oraz umacniania wysokich standardów relacji z klientami.

Włodzimierz Chróścik
Prezes
Krajowej Rady Radców Prawnych

UCHWAŁA Nr 884/XI/2023

PREZYDIUM KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

z 7 lutego 2023 r.

w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Kodeksu Etyki Radcy Prawnego

---

Na podstawie § 59a Regulaminu działalności samorządu radców prawnych i jego organów stanowiącego załącznik do uchwały Nr 34/VII/2008 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 26 września 2008 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu działalności samorządu radców prawnych i jego organów, uchwala się, co następuje:

§ 1. Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych ogłasza w załączniku do niniejszej uchwały tekst jednolity Kodeksu Etyki Radcy Prawnego stanowiącego załącznik do uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, uwzględniający zmiany wprowadzone uchwałą Nr 1/2022 Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 8 lipca 2022 r. w sprawie zmiany Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

KODEKS ETYKI RADCY PRAWNEGO¹

(TEKST UJEDNOLICONY²)

Preambuła

Włodzimierz Chróścik

Radca prawny wykonując w sposób samodzielny i niezależny zawód zaufania publicznego, służy dobru osób, których prawa i wolności zostały mu powierzone w celu ochrony. Pełni swoją misję społeczną z poszanowaniem obowiązków wobec demokratycznego społeczeństwa, zawodu radcy prawnego oraz wymiaru sprawiedliwości. Zawód radcy prawnego podlegający ochronie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i zorganizowany na zasadzie samorządu stanowi jedną z gwarancji praworządności. Jest to zawód respektujący ideały i obowiązki etyczne jego wykonywania, przyczyniające się do godnego i uczciwego świadczenia pomocy prawnej.

1. Preambuła to część wstępna aktu normatywnego, zazwyczaj o uroczystym charakterze, odnosząca się do okoliczności i motywów jego ustanowienia. Zamieszczanie w aktach normatywnych preambuły nie jest regułą i poprzedza się nią przede wszystkim przepisy aktów o szczególnej doniosłości. Pojawia się więc ona w Konstytucji RP oraz jedynie niektórych ustawach. Istnienie preambuły w KERP świadczy zatem o wysokiej randze nadawanej temu aktowi przez samorząd zawodowy i środowisko radców prawnych.
2. W naukach prawnych przez wiele lat toczył się spór o istotę i funkcję preambuł (zob. m.in. M.E. Stefaniuk, *Preambuła aktu normatywnego w doktrynie*

¹ Kodeks Etyki Radcy Prawnego stanowi załącznik do uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z 22.11.2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

² Opracowany na podstawie załącznika do uchwały Nr 884/XI/2023 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z 7 lutego 2023 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Uwzględnia zmiany wprowadzone uchwałą Nr 1/2022 Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z 8.07.2022 r. w sprawie zmiany Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, która weszła w życie z dniem 1.01.2023 r.

oraz w procesie stanowienia i stosowania polskiego prawa w latach 1989–2007, Lublin 2009; opracowanie *Preambuła Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, „Studia i Materiały Trybunału Konstytucyjnego” 2009/32; G. Kosiorowski, *Normatywny charakter aktu prawnego w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego*, PiP 2010/9).

W sposób najbardziej syntetyczny podsumował go Sąd Najwyższy, stwierdzając, że „Jakkolwiek znaczenie preambuły i jej funkcje w doktrynie prawa istotnie rodzi wyraźnie pewne kontrowersje, to nie ma jednak podstaw do deprecjonowania znaczenia tej części aktu prawnego. Generalnie doktryna a także judykatura są zgodne, co do tego, że preambuła jest integralną częścią aktu normatywnego, do której są stosowane takie same rygory co do procedury uchwalania czy zmiany. W literaturze można jednak spotkać zróżnicowane poglądy na temat charakteru normatywnego preambuły. Zasadniczo wyróżnić można 3 zasadnicze stanowiska, a mianowicie: pierwsze – zakładające, iż preambuła ma wiążący charakter normatywny na równi z częścią artykułową aktu normatywnego, drugie – odmawiające preambule nie tylko charakteru normatywnego, ale w ogóle waloru oraz trzecie – przyznające wstępowi wiążące znaczenie interpretacyjne” (postanowienie SN z 1.10.2015 r., II KK 138/15, LEX nr 2020480).

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego odnaleźć można odwołania do preambuły do Konstytucji RP w zakresie takich zasad jak suwerenność narodu, zasada subsydiarności, zasada solidaryzmu czy zasada rzetelności działania instytucji publicznych. Trybunał zdaje się jednak zajmować przede wszystkim stanowisko, zgodnie z którym z preambuły nie można wyprowadzić norm prawnych w ścisłym znaczeniu. Nie oznacza to natomiast, że preambuła jest pozbawiona jakiegokolwiek prawnego znaczenia, gdyż „dostarcza ona opartych na autentycznej wypowiedzi ustrojodawcy wskazówek co do zgodnych z jego intencjami kierunków interpretacji przepisów części normatywnej Konstytucji” (wyrok TK z 11.05.2005 r., K 18/04, OTK-A 2005/5, poz. 49). W innym orzeczeniu podkreślono, że preambuła sama w sobie nie rodzi wprawdzie skutków prawnych dla adresatów aktu normatywnego, nie oznacza to jednak, że jest pozbawiona znaczenia normatywnego. Zdaniem Trybunału preambuła wpływa na ukierunkowanie interpretacji przepisów i sposób ich stosowania, dlatego należy ją traktować jako wypowiedź normatywną (wyrok TK z 11.05.2007 r., K 2/07, OTK-A 2007/5, poz. 48).

Odnosząc te poglądy do preambuły do KERP, należy uznać, że ma ona istotne znaczenie normatywne, jednakże nie formułuje w sposób samoistny zasad wykonywania zawodu radcy prawnego lub etyki zawodowej. Nie

może zatem stać się samodzielną podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej. Powinna jednak być uwzględniana w toku wykładni poszczególnych postanowień KERP, w szczególności tych, którą są z nią w sposób wyraźny powiązane treściowo. Jej znaczenie polega zatem na ukierunkowaniu rozumienia zarówno systemowego całokształtu, jak i poszczególnych zasad wykonywania zawodu radcy prawnego i etyki zawodowej. Wyrażone w niej wartości oraz motywy są najbardziej istotną deklaracją aksjologiczną, do której przywiązany jest samorząd zawodowy radców prawnych.

3. Preambuła do KERP została zmieniona w drodze nowelizacji z 2022 r. Zmiany nie miały fundamentalnego charakteru i nakierowane były przede wszystkim na bardziej precyzyjne wyrażenie wartości i celów, które przyświecały normodawcy podczas uchwalania KERP. Najbardziej istotna z nich to wymienienie na pierwszym miejscu jako najważniejszej wartości, której służy wykonywanie zawodu radcy prawnego, dóbr osób, których prawa i wolności zostały mu powierzone w celu ochrony. Rozstrzygnięto przy tym, że radca prawny pełni swoją misję społeczną z poszanowaniem obowiązków wobec demokratycznego społeczeństwa, zawodu radcy prawnego oraz wymiaru sprawiedliwości. Przed nowelizacją aktu wartości i interesy wymienione powyżej były w preambule – ale już nie w dalszych częściach KERP – w znacznej mierze potraktowane jako równorzędne, ponieważ posługiwała się ona określeniem, że radca prawny służy „interesom wymiaru sprawiedliwości jak również tym, których prawa i wolności zostały mu powierzone w celu ochrony”. Obecnie preambuła, dając pierwszeństwo dobru klienta, wyraża zatem hierarchię wartości zawodowych spójną z pozostałymi postanowieniami KERP. W konsekwencji można mówić raczej o dostosowaniu brzmienia omawianego fragmentu do normatywnego i praktycznego rozumienia podstawowych wartości zawodu radcy prawnego niż o zmianie dokonującej odwrócenia hierarchii istniejącej w tym zakresie we wcześniejszym stanie prawnym.
4. W pierwszej kolejności preambuła stwierdza, że radca prawny wykonuje w sposób samodzielny i niezależny zawód zaufania publicznego. To ostatnie pojęcie jest podstawowe dla określenia statusu radcy prawnego na gruncie porządku prawnego przede wszystkim ze względu na jego konstytucyjne umocowanie. Zgodnie z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP: „W drodze ustawy można tworzyć samorządy zawodowe, reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego i sprawujące pieczęć nad należytych wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony”. W związku z tym fragmentem pozostaje również stwierdzenie zawarte w preambule, że

zawód radcy prawnego podlegający ochronie Konstytucji RP i zorganizowany na zasadzie samorządu stanowi jedną z gwarancji praworządności.

Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu do wyroku z 24.03.2015 r. (K 19/14, OTK-A 2015/3, poz. 32) przyjął, że do cech zawodu zaufania publicznego należą:

- 1) konieczność zapewnienia prawidłowego i zgodnego z interesem publicznym wykonywania zawodu, ze względu na znaczenie, jakie dana dziedzina aktywności zawodowej ma w społeczeństwie;
- 2) udzielanie świadczeń i wchodzenie przez przedstawicieli omawianych zawodów w kontakty z osobami fizycznymi w razie wystąpienia potencjalnego lub realnego zagrożenia dóbr o szczególnym charakterze (np. życia, zdrowia, wolności, godności, dobrego imienia);
- 3) staranność i dbałość przedstawicieli omawianych zawodów o interesy osób korzystających z ich usług, troska o ich osobiste potrzeby, a także zapewnienie ochrony gwarantowanych przez Konstytucję praw podmiotowych jednostek;
- 4) wymaganie szczególnych kwalifikacji do wykonywania omawianych zawodów, obejmujących nie tylko odpowiednie, formalne wykształcenie, ale także nabyte doświadczenie oraz dawanie rękopmi należytego i zgodnego z interesem publicznym wykonywania zawodu, z uwzględnieniem szczególnych norm deontologii zawodowej;
- 5) pozyskiwanie informacji osobistych i dotyczących życia prywatnego osób korzystających z usług przedstawicieli zawodu zaufania publicznego; informacje te stanowią tajemnicę zawodową, a zwolnienie z niej może nastąpić na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego;
- 6) względna samodzielność wykonywania zawodu.

Zawód radcy prawnego spełnia wszystkie powyższe cechy, a więc stworzono dla niego samorząd zawodowy. Jest on jedną z form decentralizacji administracji publicznej, a równocześnie formą partycypacji obywateli w jej sprawowaniu. Nie tylko stanowi formę organizacyjno-prawną, w której zrzeszeni z mocy prawa są wszyscy członkowie zawodu, ale jest także istotną wartością dla radców prawnych, dzięki której mogą oni wpływać na sprawowanie pieczy nad należytych wykonywaniem zawodu, w szczególności ustalać treść zasad etyki zawodowej i je egzekwować oraz być reprezentowani wobec władz publicznych, w tym wpływać na kierunki polityk publicznych i tworzenie prawa adekwatnie do wiedzy i związanego z wykonywaną profesją doświadczenia całego środowiska zawodowego (zob. K. Muszyński, P. Skuczyński, *Rozwój i kryzys konstytucji społecznej. Przypadek samorządów zawodowych*, Warszawa 2020).

Należy podkreślić, że zgodnie z art. 7 ust. 1 KERP: „Niezależność w wykonywaniu zawodu radcy prawnego jest gwarancją ochrony praw i wolności obywatelskich, demokratycznego państwa prawnego oraz prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości”. Postanowienie to w sposób analogiczny do preambuły wiąże niezależność radcy prawnego zarówno z gwarancjami praw i wolności jednostki, jak i z bardziej ogólnie pojmowaną praworządnością. Treść zasady niezależności została omówiona w komentarzu do tegoż postanowienia.

5. Preambuła wskazuje, że radca prawny, wykonując zawód, służy dobru osób, których prawa i wolności zostały mu powierzone w celu ochrony. Jednocześnie pełni swoją misję społeczną z poszanowaniem obowiązków wobec demokratycznego społeczeństwa, zawodu radcy prawnego oraz wymiaru sprawiedliwości. Jak już wspomniano, fragment ten określa hierarchię wartości zawodowych, dając pierwszeństwo dobru klienta przed obowiązkami wobec demokratycznego społeczeństwa, zawodu radcy prawnego oraz wymiaru sprawiedliwości, przy czym nakazuje uwzględniać je w sposób gwarantujący ich poszanowanie.

Podkreślenie znaczenia dóbr osób, których prawa i wolności zostały powierzone radcy prawnemu w celu ochrony jako podstawowych dla kształtu etyki radcy prawnego, związane jest ze wskazaną powyżej definicją zawodu zaufania publicznego. Zgodnie z nią istotą takiego zawodu jest udzielanie świadczeń i wchodzenie przez jego przedstawicieli w kontakty z osobami fizycznymi w razie wystąpienia potencjalnego lub realnego zagrożenia dóbr o szczególnym charakterze, w tym życia, zdrowia, wolności, godności czy dobrego imienia. Relacja z klientem i ochrona jego zaufania do radcy prawnego jest zatem fundamentem etyki radcy prawnego. Należy w tym kontekście podkreślić, że zgodnie z art. 8 KERP: „Radca prawny świadcząc pomoc prawną postępuje lojalnie i kieruje się dobrem klienta w celu ochrony jego praw”. Dobro klienta nie jest zatem tylko wartością wyrażoną w preambule, ale jego realizacja jest także obowiązkiem etycznym określonym w zasadzie lojalności.

Ponadto omawiany fragment preambuły wskazuje na obowiązki radcy prawnego wobec demokratycznego społeczeństwa, zawodu radcy prawnego oraz wymiaru sprawiedliwości. Dwa ostatnie pojęcia i związane z nimi obowiązki doprecyzowane są w dalszych postanowieniach KERP. W szczególności obowiązki wobec zawodu radcy prawnego uregulowane zostały w dziale VI zatytułowanym „Stosunki pomiędzy radcami prawnymi” i w dziale VII zatytułowanym „Stosunki radcy prawnego z samorządem”. Natomiast obowiązki

Kodeks Etyki Radcy Prawnego to dokument o fundamentalnym znaczeniu dla radców prawnych i aplikantów radcowskich. Określa zasady postępowania w tym zawodzie zaufania publicznego oraz wyznacza standardy najwyższego profesjonalizmu.

Komentarz stanowi cenne źródło wiedzy na temat reguł wykonywania zawodu i etyki zawodowej. W sposób kompleksowy, a zarazem przystępny wyjaśnia istotę oraz zakres zastosowania tych norm.

Autorzy łączą praktyczne spojrzenie na wyzwania, z jakimi mogą spotkać się radcowie prawni w codziennej pracy, z pogłębioną analizą dogmatyczną uwzględniającą refleksję nad rolą radcy prawnego w systemie pomocy prawnej.

Książka jest przeznaczona zarówno dla radców prawnych, jak i aplikantów przygotowujących się do egzaminu zawodowego.

Włodzimierz Chróścik – radca prawny w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie, prezes Krajowej Rady Radców Prawnych (od 2020 r.), dziekan Rady OIRP w Warszawie (2013–2020), absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego; specjalizuje się w prawie gospodarczym i handlowym, w szczególności w prawie spółek i sprawach korporacyjnych; promotor innowacji w samorządzie zawodowym.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: +48 801 044 545
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUPER.PL
WWW.PROFINFO.PL

CENA 249 ZŁ (W TYM 5% VAT)